

AGIMI

E përkohshme letrare - politike

DEL NË Ç' DO MUEJ.

Organ i Federatës "Atdheu,, Qandra N. 7.

(VLLAZNIJA)

PËRMBAJTJA E LÂNDËS

Vullnet dhe kurajo kundër rezikut	L. Skendo
Evolucioni i Arsimit në Shqipni	K. K.
Ligja e Tokëvet	Nji Jurist
Vajza mbi vorr t' et	Hil Mosi
Lord Gjergj Byron	Z. M. H.
Ksenofonti	Olympi
Mjeku i shtëpis	M. Krimshi
Nji kujtim mbi ditën 19 Marc 1922.	Sh. P.
Ex libris	Drejtimi
Nji pandigjesë e shperblueme	X.
Të lemt e Shqypnis	Gimaj
Pikla	Drejtimi
Buletini i Atdheut-t	Atdheu
Rrokull Shqypnis	Paragolosis

Mbarshtues : A. J. BOFSNI

BIBLIOTEKA PUBLIKE
MARIN BARLETI
SHKODER (2018)

**BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)**

A G I M I

E PËRKOHSHME LETRARE - POLITIKE

DEL NË FILLIM TË Ç' DO MOJI.

Nri 11 - 12.

Shkodër Marc - Prill 1922.

Vjeti i III.

Vullnet dhe kurajo kundër rezikut.

Nga mezi i Prillit mbledhet Konferenca e Gjenovës, ku fuqit e Mëdhë e të vogla do të bisedojnë si të ndreqin gjendjen ekonomike t' Evropës, të gjejnë mjetet të hyjnë n' udhë financat, të ngjallet industria dhe treg-tija.

Evropa e tërë po vuan prej nji krize ekonomike, dhe pandaj në shumë Shtete valuta e monedhës ka rënë tepër poshtë. Shkaku i kësaj krize është vështirësija në marrëdhënje, ndalimet e papandehura t' ardhurës nga mungesa ose prishja e mjeteve të komunikatave (vaporre, udhë të hekurta...)

Pandaj këtë radhë fuqit e Mëdhë, dhe më tepër Anglija, e panë se nuk ndertohet dot gjendja e sotme pa bashkëpunimin sinqerisht e të gjithve.

M' anë tjetër nga fundi i Marsit po mbahet në Varsavie, kryeqytet të Polonis, një konferencë për të marrë

masa kundra smundievet epidemike dhe të rezikëshme që janë tfaqurë në Rusi.

* * *

Këto dy të rea po na bëjnë dhe në të mejtohem.

Evropa vuan nga shkaku i luftës dhe nga ndryshimet që pruri në marrëdhënjet shoqërore dhe ekonomike trazimi i math.

Po Shqipria e jonë vuan më tepër se çdo Shtet tjetër jo vetëm nga shkaku i luftës, po edhe më tepër akoma nga halli i punëve, jo një hall i lindurë sot, po i mbeturë që prej kohe.

Një korespondencë e gazetës «Le Temps» e Parisit meriton, të na bejë me dije: është një letrë prej Gjermanisë ku një oficer frenk shënon se është gjë e çuditëshme me sa vrap

po e mbledh vetëhen populli gjerman, dhe sa aktivitet i math po rrëfëhet në fabrikat, n' uzinat, n' atelierët: gjithë bota punon tërë ditën, nuk sheh njeri në përtim, nuk duket ndonjë oxhak pa tym, ndonjë dyqan të zbrazët.

Padyshim edhe neve shqipëtarëvet lufta e madhe na trubulloj shumë punë. Po e vërteta është se «punë» s' kemi pasurë kurrë, ose pothua kurrë.

Konferenca e Gjenovës duhet që të na zgjuajë: bota po mblidhet që të mejtojë si do të ja bëjë hallin që të përmirësojë rrojtjen, të lehtësojë konditat e jetës, të shtojë fitimin dhe të ndreqnjë buxhetin.

Po ne ç' bejmë? Kur në vënt t'onë kriza ekonomike është kronike, kur tregëtija ka rënd fare poshtë, kur industria as ka lindurë fare, çë masa marrim? kur u mblodhmë që të mejtohem si do të bëjmë për të rrojturë?

Konferenca e Varsavis po merr masa për shëndetësin. Shoqëria e Komëvet ka dëftyerë një aktivitet të math në këtë degë.

Shqipëria ka kohë që po vuan prej lëngatëvet, dhe popullsin po e korre e po e çoroditë smundja.

Çë po bëjmë?

Do të çinteresohe mi nga çështja, t' a shikojnë me sy të qetë, me dishprim dhe apati, si ata që i zë murtaja ose që ngrijnë së ftohti, dhe presin vdekjen?

* * *

Sende me rendësi, si rrojtja ekonomike dhe shëndetësore e një vendi, kërkojnë një veprim energjik nga ana

e gjithë komit në një bashkëpunim të ngushtë me autoritetet. Kujdesi më i math duhet të jetë në të nxierë në shesh një punë pjellore me rezultat dhe me efekt.

Po edhe më parë duhet të dimë mirë cili është qëllimi që duamë t'arrijmë, dhe ç' udhë do zëmë për të mbushur qëllimin?

Munt të ketë shumë udhë, më tepër se një mënyrë. Neve na kujtohet një mënyrë, dhe po e shtrojmë:

1 - Shohim të nevojëshme mbledhjen e një konference ose kongresi në kryeqytet, ne Ministrí të Tregëtis, që të bisedojë për mbarëvajtjen e tregëtis, e industris dhe për masat financjare.

Kjo konferencë duhet të mblidhet prej: a-delegatët të tregtarëvet; b-delegatët të proprietarëvet; c-delegatët të industrialëvet; d-delegatët të bujqvet e të pshatarëvet d. m. th. t' atyreve që punojnë dhenë pa qënë vetë proprietarë.

2 - Një konferencë në Tiranë ne Drejtori të Shëndetësis që të mejtohet për çështjen shëndetësore. Kjo konferencë të ketë si misë: a- mjeke të prefekturavet dhe nënëprefekturavet; d- mjeke të spitalevet; e- delegatë prej bashkívet (katundarívet) me qënë, se duhet vullneti dhe bashkëpunimi i popullit.

Para se të mblidhen këto konferenca duhet që të pregatitet programi, të mëndhet komi dhe autoriteti cilat janë nevojët, dhe me ç' mënyrë do t' arrihet qëllimi.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Me një fjalë të dimë që kërkon Komi prej Qeverisë, dhe që pret Qeverija prej Komit. Të dy palët duhet të shikojnë solidar dhe të bashkëti në interes, jo si rival dhe armiq.

Me tjetër fjalë komi të ndritojë autoritetin që edhe autoriteti të dijë që farë nome të bëjë.

Shkrimtari i dëgjuarë Montesquieu thotë: »Sa më tepër njerëz të ketë në një Shtat, aq më tepër lulëzon tregëtija; sa më tepër, të lulëzojë tregëtija, aq më tepër shtohet njerëzija.»

Paris 15 Mars 1922.

Lumo Skendo

Evolucjoni i Arsimit në Shqypni.

Vijim prej N. 9.

Shoqnija letrare e Stambollës nisi më parë të përbajë një alfabet. Këtu duhet të dishmojmë se në të parën punë që kryenë pjestarët e asaj shoqëri rran në një gabim fort të randë.

Në vend që të marrin për themel abecën latine si më të arsyeshmen e më të lehten për përdorim, sajuen një alfabet të çuditshëm e të përzim me shkroja greke, latine e slave. Për këtë arsye alfabeti i Stambollës nuk merrte m' u përhapë në të tana viset e Shqypnisë e m' u bë i përgjithshëm. Mb' atë vjetë Shoqnija nxuer në dritë edhe një abetar me copa këndimesh të Sami Frasherit, Joan Vretos e me një përshkrim të bukur historik të Pashko Vassës përmbi Shqypni e Shqyptarë. Ky libër u përhap me ' i herë në të tana anët e Shqypnisë : hyni në shtëpi të pasunit e në [kësollë të buikut e njalli kudo andjen e dishirin për mësim të gjuhës; kje, si thotë me shumë arsye një shkrimtar i ynë, i pari guri i per-

lindjes komtare. Por këjo shkëndi e vogël që filloi me ndezë zëmrat e Shqyp-tarve në dashtni të gjuhës e të vendit nuk u pë më s' të mire prej anmiquve t' atdheut.

Qeverija turke që ne e parë kish dhanë lejen për themelim të Shoqnis, mbraja, shty prej dredhive e intrigave të huejve si edhe prej epshit të vet të mrapshtë e mizuer, filloi me ndjekë mësimin e gjuhës shqype e me salvue atdhetarët e ndërshtëm. Kështu Shoqnisi u dasht tepër shpëjt e pa ndejtë me i dhanë një zhvillim më të naptë qëllimit, me vojtë në Bukureshtë për të vijue vepren më më mirë e në një shesh më të lirë.

Me gjithë këta Shoqnisi duhet mb' at kohë një mendë e kufiellte e një dorë e shkathtë që t' i jpte shpirt e gjallsi veprenit, i dëtoj një shkrimtar i vlerë që të dinte me shprehun kjashtas e hishëm mendimet e ndiesit e komit, që të dinte me shkruë për popull e me atë të shkrueme të veta me njallë

ndër zëmra të shqyphtarve shijen për mësim të gjuhës e dashtnin për atdhë.

E këjo fytyrë e naltë, qi me rrezet e bardha të dijes do t' u tregonte shqyphtarve udhën e shëjtë të qytetnimit e do t' i çilte raven idhës komtare, nuk vanoi me shkelqye n' orizontin e errtë të Shqypnis; këjo fytyrë e shkelqyeshme kje e Naim Frasherit.

Naimi tue u rregullue mbas nevojve të kohës diji të shkrujë sënde të

pelqyeshme për popullin marë: shkroi libra për të mdhaj e për të vogjel, vjerrsha gjithfarësh e me anë të lahutës shqyptare këndoi edhe epopën e madhnueshme të Skanderbeut.

Veprat e tija u përhapen me të shpejtë, sidomos mâ tepër nepër Tosknë e kudo u priten me gëzim të math.

Vijon

K. K.

Ligja e Tokëvet.

II.

Shqypnija, qi sot gëzon frytin e theorsinavet të veta, pa-mvarrësin, nuk do të rrinte e pitun e e shtangun në mes të valëvet të habis, por si mbas gjendjes të saj e vendit ku ndodhte, do t' u përpiqte me hyemun në radhë të shtetvet të qytetnuem me një organizim shtetnuer prendimuer. Ndër sá e sá problema qi i paraqiten sot Shtetit t'onë për t' i a arrijtun dalë-kadalë atij përparim e qytetnim të dishruem, unë po flas vetëm mbi atë të Drejtësis, qi ásht një nder mâ të randsishmit.

Qeverija e përkohshme e Vlonës qi qe formue me 28 Nanduer 1912 pat vendosun pranimin e ligjëvet të Tyrkis për Shqypni, deri sa këjo t' i sajonte e t' i çpallte ligjët e veta. Gjithkështu edhe Qeverinat qi erdhën mâ mbrapa në fuqi gjurmuen për mbas asaj së parës, tue e pranue e forcuem atë ve-

ndim. Me gjithë këte, si thamë sipri, Shteti nuk do të rrinte me duer në ndi, por sa t' i a shihte vedit një kohë të lirëshme e normale do t' i u shpërvjelte punes për me nisë përmirsimin e atyne ligjëvet qi ishin mâ të nevojshme për tash, tue pasë para syshë gjendjen e doket vendore (lokale) të Shqypnis. Unë kët nevojë e pata përmëndë në numrin e kaluem të kësaj së Përkohshme n' artikullin e titulluem „drejta“, edhe aty pata bâmun fjalë se prej ku mund t' u çonte në vend një e fillë nevojë.

Të gjith' e dijmë se q' përkohme pati Shqypnija ç' prej dntës së lindjes së saj e deri më sot; përkohime qi Zot' rrejtira do t' u bajshtin shkaku i rrenimit krykput të saj, mos t' ish vllindesi e flija e Shqyptarëvet, ndihmue, asht e qmuen, edhe prej intere-

BIBLIOTEKA PUBLIKE
SHKODER (2018)
U. MARIN BARLETI

savet nderkômtare. Për fat të keq deri më sot nuk gieti kohë Shqypnija të mirrte një frymë të lirë e të mendonte edhe pak për mbarshtrim të mbrendshëm.

Nji ndër ligjë tyrke qì është në veprim në Shqypni e qì vijimi i saj në veprim mu ashtu si ç'asht më duket një barr' e pa durueshme për ne Shqyp-tarët qì sot gëzojmë një Qeveri konstitucionale, asht pa dyshim ligja e tokëvet, e cila lypë domosdo një përmirsim të shpejtë si t' a dojë nevoja.

Sulltanat e Tyrkís shpesh e shpesh u çpallshin luftë komevet të hueja, ngallnojshin mbi ta e u pushtojshin vendet, tokët e pronet. E drejta zotnuese (droit de propriété) mbi prone të veta të banorëvet të visevet të pushtueme ish krejt e shkelun, pse Sulltani pushtues u bante zot e pronar i vertetë mbi to; e populli, si i ndështruem qì ish, do të rrinte në pasuní të vet bujk e rrogat (mystexhir). Qe se mbi ç' baza asht ngrefun gjithë landa e ligjës së tokëvet.

E si mundemi na sot, qì levdo kemi se jetojmë në të njizettin qindvjet e në një shteg, ku bota e qytetnueme ka kalimin e vet, të pranojmë një ligjë me baza kaq të përcudnueme, baza, të cilat zotnuesin e një pasunije të litueme me münd e me djersë të ballit, e ulin në shkallë të një kecani?

Dispozicionet e ligjës së tokëvet qì kemi në gojë, për çka u përkasin të drejtavet të zotnimit janë krejt në kundreshtim me parimet e fisnikshme të ligjëvet t' Europës e të Kodit t'onë civil (Mexhele). Prandej jam i mendimit qì ndër sa tjerë, nejet 3 e 78 * të ligjës së përmëndun të ngrihen fare fuqijet, tue u sajue në vend të tyne aso nelesh qì të kenë gjithmonë për qellim me pasë ndën proje e sigurim të drejtat e zotnimit e qì të vijënë dhe n' armoní me kod civil e me ligjë të Kadastravet.

Po shohim me gëzim se Qeverija e jonë, e prirun kah përparimi e qytetnimi i vendit, nuk asht tue i munguem plotsimit të nevojvet qì kemi në pikpamje të ligjëvet. Pra mund të shpresojmë se edhe një mungesë drejtësore e tillë në një kohë të shpejtë ka për të qenë e kryeme, mjaftë qì Shqypnija të kalojë prej turbullimevet në paq e në qetsí.

Shkoder, me 6. Prill 1922.

Nji Jurist

(*) Nga teksti i nenit 3 kuptohet se tokët janë një pasuni e Visarit Shtetnor (bejtutnal) e se ato zotnohen mbas lëjes të dhënë nga një vehtje e posaçme qì funksionon në emën të Sulltanit. E neni 78 flet mbi ato tokë qì mund të zotnohen prej atynvet qì i kanë punuar dhe vjet rresht pa kurrfarë kundreshtimit.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Vajza mbi vorr t' et.

(B a l a d ë)

Për brî një rrapi t' vjetër
Nji vorr ngrihet n'qetsí,
Ku mbrendë âsht tuej pushuemun
Nji trim, qi vdiq i rí.

Tek ka mbaruemun dita
E t' gjith n' qetsí pushon,
E veç mbi vorr një qyqe
Me t' mallshëm zâ vajton.

Qe nepër vorre duket
Nji hije tuej kalue :
Nji vajzë edhe e vogel
Ç' do vorr shkon tuej shique.

Brî rrapi ajo ndalet,
Porsa një vorr e shklet,
Q' i mbushun âsht me lule,
E njëf se âsht i t' et.

Asaj i patne thânun,
Kur qau : "Un baben due !,
Se shpejt aj kish me ardhun,
M' e dashtë e m' e gëzue.

Me lot bërtet e shkreta :
"Çou babë e shkojmë në shpí,
E mâ mos m' len krejt vetun !..
Ec m' puth e m' rrok në gjí !,

T' u dridhun qyqe zeza,
Qi der atherë pat prâ,
Këndon me zâ të thekshëm :
"Yt atë nuk çohet mâ !,

Nër gjeth sikur një tingëll
Kto fjalë përsriten krejt,
E vajz' e vogël rrxohet
Pa shpirt për dhë me t' shpejt.

Hil Mosi

LORD GJERGJ BYRON NË SHQYPNÍ.

Vijim prej N. 9.

Kúr mrrini Lord Byron-i në Miso-
long, liroj atâ pesëdhjetë vetë, e mbajti
vetëm një nder ta, Dervish Tahirin, qi
ndej në shërbim të tí, bashkë me një
roje t' Ali Pashës, deri sá u suell n'anë
te Lemit. Prej Misolongut kaloj në Pa-

tras, ku u ndal do ditë. Duet edhe për-
kndej e tuë u zaf, ue Voshtës nau për
të paren herë majen e Parnasit mluë
me bore të perhershme.

Naton e Káhdellave të vjetit 1809
u gjet n' Athinë, ku sikúr e kishte me-
nden, kaloj dimrin. Sa banoi n' at qytet

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

për ditë shkote me pá përmendtoret, rrenojet e vendet historike si mbrenda si jashta qytetit.

Me 5 të Majit 1810 u nis prej Athinet me shoqin e vet Hobbouse për Ismir. Mendimi i tí ishte me dalë në Stamollë e prejë kndej në Persí, por mbasi barka, qi ishte inglize, nisei për Ismir, i u desht Byron-it me bá at rrugë e me u shgarkue n' at vend. Në Ismir rá në shpí të korcullës së pergjithshem t' Inglizit, e ndëj deri në Prill. Në ket qytet i dha mbarim kangvet të para t' Udhtimit, qi i kishte fillue në Janinë. Vepren *Udhtimi i Aroidit*, Byron-i e kishte bâ vetëm sá me kalue kohë e s' kishte mënd me e botue, as nuk i a hate mendja se ajo veper do t' ishte agimi i shkelyxeshem i lumnís së tí.

Prej Ismirit mërrijti në Stamollë me 14 Majë, e ndëj dy muej. Pá në ket kohë çudinat e vendit, shetiti anë e më skaj qytetin ashtu edhe bregun marë.

Nonsé i bani tbanë në pallat të vet Bajlozi i Inglizit, ai s' desht, e xuni një odë në një perbujtoje të Perës, pse i kishte kande me ndëjë në vedi. Me të ishin, e shkoshin gjithkund dy Shqyp-tarët e Fletcher, ingliz, kamerjer' i tí; kúr sillej neper Stamollë e percjellte një dragoman e një janiçer i Ambashatës; Byron-i ishte veshë ushtarisht, me kra-hza arit e me kapelë me pupul. Pat prej Sulltanit një firman me të cillin i u dha lëja me pá Xhaminat mâ të parat, nderë kjo ë vogel në dit t' ona, por e madhe fort n' ato kohë t' egra. U pendue me shkue në Persí, e dau me kthye prej në Greqí. Muer me vedi Bajlozin e in-

glizit per me i bâ vizitë Sulltanit, i cili kaq u habit në bukurí e në ngyre të kandshme të ftyrës së tí sá e kujtoi se do t' ishte një grue me petka burrash. Me 14 Korrik hypi n' Avullore *Salsetta* ai, zotní Hobbouse e Bajlozi, kta dy per Angeldhé e Byron-i per Greqí, e në krye të kater ditve duel persí n' Athinë.

Ndej n'Athinë dhetë muej, në një ku-vend Françiskajsh, ku pat rasen me xanë greqishten e teshme e zakonet e vendit. Aty përbani *Satiren* në giasë të poetikës s' Oracit. Gjithmonë i mbajte ngjat vedit dy sherbtorët shqyp-tarë e s' lote kamen pá ta, prandej kaq e doshin shoqishojnë, sá, të thuesh, ishin bâ tre miq të dashtun. Njëni nder dy shqyp-tarët ishte muhamedan e tjetri orthodokës. Dervish Tahiri, muhamedani, pat disá padina te lordi pse pruhej keq me vendasit e Athinës; Vasili, nderote kishnat, por s' mujte me i pá me sy popat; pá të vshtirë i thote kujdo: kishnat t' ona janë shëjte, popat t' onë vjedhca: e mandej bâte kryq. Ma i pari udhtim i Byron-it kje per Tripolicë ku do t' u shifte me Veli Pashën, i biri i Alís, i cilli e priti mirë e i fali një kál shalet. Tue kthye u shue prej do ethe-ve të forta e i u desht me u ndalë në Patras, ku u shndosh shpejt per shpejt prejë Shqyp-tarëve të vet: kta thane mjekut grek se pa nuk n'a shndoshe per tri dit zotni t' onë t' a dësh se t'a kena shat-rue fytin. [Një herë besnikët shqyp-tarë i a pshtuene jeten prej një çetës së cubave të Mainotit qi i duelne para me pishkë në faqe, por kta kuer

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

pane se, si Dervishi si Vasili i a kishin vû pushken në parzem dy të parve të tyne u drodhen me krye nder kamë. Në sá ishte Byron-i me dy shqyp-tarët tue shkue nder kual në Piré për bájë, vegoj një tubë gjindsh, mjedis të cillës vezulloshin armët e ushtarve, tue shkue kah bregu. Ndine edhe vigmen e ndrydhun të një vajzës. Desht¹ lordi me dijtë shkaf ishte, e nisi një nder shqyp-tarë me marrë vesht. Ndigioi prej gojet të shqyp-tarit se një vajzë e kishin ndrye në thes e doshin me e hjedhë në dët Byron-i theri kalin, i duel para prísit t' asajë çetë me dy shqyp-tarë e i ur-dhnoi (disá thonë me kubure në dorë) qi t' a lshote at të shkretë, a nemose t' a çote te ai agá qi e kishte dnue n' at mënyrë,, për ndryshe fliteshin fjalë tjera. A pse prisi i atyne fanatikve u tut prejë fjalve të lordit e kercnimit të dy shqyp-tarve a pse e shifte edhe ai se ishte kah kryete një veper t' eger, kthej në qytet, ku mujt me marrë vesht se ishte kenë një vajzë muhamedane e diktue me në faj. Kamba qi kishte lordi, madhni ja e dukës së tí e ma tepër

nji dhantí e kushtueshme i a ndrruene menden Agës. I kje falë jeta vajzës; por me shart qi mos të rrite n' Athinë. E çuene në Tebe, nder ilaká të vet, kû s' ngiati e diq prejë friget e etheve.

Per shkajk të proneve e të pasunís qi kishte atje n' Angeldhé i u desht Byron-it me kthye mendim e mos me shkue në Misir, per ku kishte xjerrë firmanin e me kthye n' Atdhé të vet. Naten e të nisunit thirri dy shqyp-tarët për me u dhanë rrogen. Vasili e muer e i erdh keq pse po u date prej Zotnís së vet. Por Dervishi mërrijti pak vonë e gjet n' odë të lordit disá zotní Athi-net, ardhë për me i thanë udha-marë. Dervishi muer paret qi ju njehne, e me' i herë i rá në gjûj e duel prej odet tue fshá e tue kjá si fmija. Gjithnji ashtu bani kuer e përcuell Zotnín e vet; e nonsë Byron-i e ngushllote me fjalë t' amla, ai pergjëgjte: tí po më lën !

Me 3 Qershuer 1811 Lordi u gjet në Maltë; e me të paren Korrik, mas dy vjetve, shkarkoi n' Angeldhé, prej ku s' mate uzdajë se do të delte má.

(vijon)

Zef M. Harapi

Ksenofonti.

U beh një ditëz një djaloç në më-sojto-re të Sokratit.-Mësuesi zâmadh, mun të dera e mesojëtores ndeshi më djalín, e por sa i lëshoj sýt më të, mbet si i habitë në bukurí e në prúj-tëni të tí, e, tuj i dhanë shêj me shkop

doret qi të hite mërendë. me poftë të dokëshme e preti :

— Djale, kû mund të blehen sende qi duhen për jetesë të merit?

— Në treg, i pergjegji djali.

— Kû mund të mësohet njeri për

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

me u bâ fisnik?

Djali mbet dedë, e tuj i rrudhë krahët.

-Merrëm mrapa, i tha Sokrati, se tash merr vesht.

Ky djaloç ishte Ksenofonti i Athinas, lé prej ujfarë Grillit, në vjetë 445 para Krishtit, i cili, permbas kuvëseve qi pat me ket mësues të permendun e permbas parimeve qi ky i dha, xû se si mund do t' u fisnikote tuj e marre per pasqyrë urtije e dije ket dijetar, e të prûemt të pafjalë të jetës së tî.

Çë prej dite qi u njoft me Sokratin Ksenofonti, aq ju vesh zembra në dashtnî e bindje të tî, sa, posë qi u perpoq me e marrë mrapa kambë me kambë, e zgjodh per prîs të pagabueshem dijet e urtijet, e deri në luftë të Delios, në vjetë 424, e muer mrapa edhe luftoj brî mësuesit të vet, kû Sokrati i a peshtoj jeten në një të ndeshun të rrezikshem.

Mbas disa vjeç, Ksenofonti kje xânë e burgosë prej Beotasve, e sa ndëj nder ta, mbas deshmimit të Filostratit, kje vû me xanë dije prej sterholluesit (solistit) Prodikut Sheas (Cheas).

Me padyshim mbahet se, Ksenofonti vijoi në sherbim t' atdheut kohen e luftave peloponezizake, e me kto sherbime të mundshme aq kje regjë nder ustrime ushterake, sa mërrîni me i a lanë vedit një emen të lumnueshem, sidomos në rasë të dredhunit të Dhetëmive. Ksenofonti posë qi pat hî në gojë të botës si njeri i punës e i dijes, pat zâ të madh edhe si shkrimtâr.

Ksenofonti nuk nguli në vijim letrar; i a hini perseri jetës ushterake e luftare, tuj hî në sherbim të huej, të Cyrît të II. i cilli, nen hije të luftës kundra Persjanve, qi i giindeshin gaberr në të qeverisun t' Azis së Vogel, mbëlodh djelmënin greke me [rrrogë, prej të cillve perbâni një ushtri qi e mbajte per palcë të fuqis s' ushtrisë së vetë mbarë. Me ket ushtrî vojt e i rá vëllaut të vet e mbretit të vet Artaksersit Menonit, të cillin edhe e mbyti ne një të ndeshun në luftë të Kanases në vjetë 401- Cyri me dorë të vet e mbyti të vëllân Artaksersin.

Ky hap i Ksenofontit i a pat cartë zembren Sokratit, per arrsyë qi paumë të një fëtofësin ndaj atdhën e vet, e pse këjo fëtofësinë shkoj tuj u shtue në zember të tî.

Nder rrethana të rrezikshme në të cillat kjën gjetë Dhetmit, sidomos mbasi e bueren luften me gjith at pjesë të fitueme, ju çil shteku Ksenofontit me i a lanë vedit një emen të paharrue. Ky, sado qi ishte vullndetar n' ushtrî, me gojtari të vet mërrîni me i dhanë zemër e me i a mbushë mendën, qi t' a merrte mrapa këjo ushtrî e paktë, pré, ligstue e trathtue me j prîsash të vet e e rrethueme prej anmiqësh, e qi tash duhej me i prî neper vende të pa rrahuna të prej buzve të Oigrit deri n' ato të Pont Euxsinit ndërmjet kercnimeve e rrezikesh të stinës e t'anmiqve. Urtis, keshillit, shkâthtis e trimëris të prîsit të Ksenofontit do t' i dihe per ndetë, qi pa ju trembë syn t' prîni ushtrisë neper shtiqe të

rrezikshme e pritash të mnershme. Mbas një udhtimit gadi tetë muejsh, sa neper dët sa neper tokë, mërrini me gjith ushtri në Krisopol per ballë të Bizancit, porse këputë e shkundë fare. Ky mjerim kje qi e ngushtoj Ksenofontin qi t'i pelqete të paraqitunat e Ksantit-mbreti i një krahut të Thrakjes. Kështu kaloi n' Europë, edhe e vuni në thron ket mbret të shtronëzue.

Kryepri i Spartajve Timroni ishte tuj mbëledhë ushtinë prej kahmos për me mësy mbretin e Persis. Edhe Ksenofonti kje grishë prej Timbronit. Ksenofonti, por sa i erdh lajmi, e pa u hutue aspak, kethej n' Azi e pa shkue me u dukë n' Athenë. Veç mbasi i vendoj të gjitha punët, e mbasi i mbëlodh shokët të padamtue e fituesa, Kryepri grek besohet, se kethej n'atdhë të vet me perdhanë si më i permenduni kryetar i ushtrisë të kohëve të veta. Këjo ndolli në vjetë 399 para Kr.

Mbasi kethej n' atdhë të vet Ksenofonti, hanë e diell veç e gjet të ndrrue se tjerat i dukëshin të reja fare! Sokratin e gjet të ndrrue jetë me të pëm të kukutës. Edhe pse Ksenofonti erdh nder të vetët, nder Athenas, këta s' i kishin besë, më parë pse ishte xasi besnik i Sokratit, e dyta pse ishte mik i anmiqve t' Athenës, prej të cillve porsa ishte da, e mos drejt per drejtë, lakisht u pat dhanë krah anmiqve kundra tyne.

Pa i marrë në dorë dyshimet e Athenasve Ksenofonti, kje lidhë me besë me Platonin me i dale zot nderës së mësojsit të tyne, e me shlye prej mendësh

të popullit çëdo shpifë e zhgarkim qi i a kishin një Sokratit.

Besohet se, shi në ket kohë, i mëlodh oroet mbi jetë të Sokratit, permbas diftesave të Diogenit të Laertes, prej të cillave dën çiltas se këto mësimet i ka pasë ndie prej gojet të Sokratit.

Ksenofonti kishte një zemer, e cilla aty per aty veshej në dashtëni ndaj të huejt, e në lumnim të punve e trimnive të hueja; e diftohej, nemosë perjashtazi, teper i ftofët e i huejtue ndaj atdhën e vet. Nuk dihet mirë se në çë rasë u njoft Ksenofonti me Agesilaun, e aq fuqi pat mbi zember të Ksenofotit ky të njoftun, sa aj i Proksenit Thepat, i cilli pat mërr me e terhjekë qi të shkote të Cyri II. Dihet pa dyshim, se Ksenofonti pat një bindje e dashtëni të posaçme ndaj mbretin e Spartajve, aq sa, kur ky kje nisë per një Dergesë të vet n' Azi, në vjet 395, Ksenofonti i u vû pëmrapa, mje qi e xû mb' udhë e shkoj n' Azi bashkë me të.

Në ket rasë bashkëtdhetarët e Ksenofontit kjën idhnue e trazue keqas kundra keti, e per ndeshkim, e lëiten tuj e gjykue per tretni. Tretnija e Ksenofontit ngjati tridhetë vjetë gadi. Te prûemt e Ksenofontit, i dala arsye egercimit e idhnimit t' athenasve, tuj kë në se, shi atbëtë qi këta e paten ftoë e lirue prej tretnie, Ksenofonti u kethej armët t' Agesilaut. Shtirsija e Ksenofontit pat bënë një nëshypje të keqe fare mbi zemra athenasish.

Spartajit e va shem ndaj Ksenofontit, i a shperbyen damet qi e paten

gjetë, tuj i a falun një shpí me prone të graçnie në Skilonte t' Elideës, jo larg Olympjes.

I këputun prej luftash, i lodhun prej jetet endëse e prej vjetve Ksenofonti, u struk në gjí t' atí vendit të kandshem, bashkë me të shoqen File-sjen, e me dy të bijt e vet. Kjo ndolli kah vjeti 392 p. Kr.

Në ket vetmí të qetshme, Kseno-lonti e kaloi kohen e vet nder argtime gjoje qi e kishte aq per zember, e nder mirëpritjet dashtënore. Këtu i lidhi tubë ndollijt e jetës së vet, më të cillat kje rrahë per sa vjet e qi ishin mâ me randsi. I mbëlodh, i shkroi edhe i quejti "Anabasi,, a se, të dredhunt e Dhe-tëmíve. Këjo ástht një kryveper letrare në ië cillen pasqyrohen jeta ushterake e Ksenofontit. Mbas kësaj shkroj "He-lenasen,, veper e fillueme vonë e krye-edhé mâ vonë. Së mramit shkroj "Cy-ropedin,, a se mirërritja e Cyrít plak. Këjo veper, qi e rreku Ksenofontin deri në mbarim të jetës mje qi i erdh në krye, ástht një histori, a mâ me rrugë një çtitrim i kandshem i të prûmit e i të qeverisunit si moralisht si politikisht. Besohet se në Skillonte perpiloí një veper dy pjesësh, mbi të qeverisunit të Spartes e t' Athenes; në të cillen veper, ndritë një dashtëni e posaçme edhe e flakët ndaj Sparten. Dy pjesë çtitrimesh të quejtuna "Kinegetike,, mbi gjojë e kalurim, të cillat, si duket i pat perbâ në ket kohë. e në të cillat dán ushtrimi e argëtimi i burrënis së Ksenofontit, i shkroj sa per andje të vet, sa edhe per mësim të "dashamirë

të rí të vet,,.

Vetmija e kandshme, e qi Kseno-fonti e kishte aq per zemer, si ishte ajo e Skillontes, nuk i ngjati; i duel doret. Kolonija Lakedemone e Skillontes shikjohej me sý të lakmushem prej Helenve, e permjet të ngatrrësave të luftës qi kishte Sparta me Thebas. a në rasë të pushtimit të papritun të La-konjes prej anet t' Epaminondes, në vjet 368, u dhán shkas per me e marrë të turrun mbi Skillonten e me e shíi në dorë. Pushtimi i Skilontes u dha shkak hikes të bijve të Ksenofontit, të cillët u struken në Lepré, e Ksenofonti vetë pak mrapa, kje ngushtue me hikë n'E-lidë. Ksenofonti vojt me ngulë në Ko-rint, kû, mbas gjasësh edhe diq. Sado qi Athenas e paten falë tuj i dhanë lírí qi të këthete prej tretnije, Ksenofonti nuk këthej mâ atje, por per mirënjofitje i dergoj dy të bijt e vet n' Athenë qi t' u bashkojshin me ushtrí të sajë, e cilla nisej per me i dhanë ndimë Spar-tes. Këjo luftë filloj në Mantiné në vjetë 362. — Ksenofonti ishte tetdhetë vjeç asokohe.

Sa ishte tuj true flín një çitëz plaku i ndershem Ksenofonti, me kunorë në krye e me sjellje tjerë prújtnie si e lypthe zyra, i erdh laimi, se i biri Grilli kishte pasë mbetë në lámë të luftës. Ksenofonti ish tuj e hieqe kunoren, kur ju beh laimi vjeter, se Grilli pernjimend kishte mbetë dekun në luftë, porse edhe Epaminonda ishte në rrezik të jetës prej një varret qi Grilli ja kish njëjtë në shpí me dorë të vet. Ksenofonti perseri e vóni kunoren mbi krye, e

pá ju thekë as sýni as zemra tha :
*"E kam diejt, se edhe ém bîr ásh
 i biri i dekës!",*

Sado qí e paten lodhë e këputë
 dhimat, mundi e pleqnija, nuk desht
 me lanë mb' udhë e pa i ardhë në krye
 "Cyropedís,, e "Helenases,,. Tuj punue
 në këto vepra, e gjet vjeti 357. Nji
 vjetë mrapa, qí kje i mrami a i par-
 mrami i mundit ndandëdhjetvjetuer,
 perpiloj vepren "Të hîmet e Atikes,,.

Këjo veper njehet nder mâ të çmuesh-
 met e çitrueshmet qí shkroj Kseno-
 fontí. Në ket veper këndohen ato fjalë
 të thekatueshme qí i qiti goja e zemra
 e rreshkun e Ksenofontit:

*"Kish të më qeshin fati me pà
 atdhén t'em në qeti e në lulzim para
 se të me erren këta dy sý!",*

Ksenofonti diq në vjet 355 para
 Krishtit.

"Olympi,,.

Mjeku i shtëpisë.

Lëngatët e sýnit.

Syni ásh një nder organet mâ të
 vjeshëm edhe mâ të ndîshem qí ka
 njeriu, kështu edhe lëngatët e tija
 janë të shumëta. Njeti, ner vënde të
 përparueme kaq rândësi i apin sýnit,
 sa ka mjekës të vecantë per lëngatët e
 sývet. Të gjitha këto lëngatë munt të
 dahan nër tri pjesë të mëdha : *kriesë
 të gabueshëme, djegsim e dobsim
 të kqyrunit.*

Kriesë të gabueshëme emnohen të
 gjith ata sý, të cilët janë të kriuemun
 me ndonji gabim, do me thânë sý të
 shtrëmbët, një mâ të mât e një mâ të
 vogel etj.

Sý të shtrëmbët kanë të gjith ata
 qí i kanë musklat e sývet të shkurtë,
 kështu qí sýt e ati njieriut nuk mu-
 nden m' e shikueem ndrejtë atë già
 sânt qí duen m' e pá, kështu qí njëni
 sý kalon përtej. Të premit e këtij mu-
 shklit mundet m' e vûe mollen e sýnit

në vënt, tuej e bâ me punue baras me
 tjetrin sý.

Nën *djegsim* të sývet numrohen
 të gjitha ato lëngatë të sýnit, qí ndo-
 dhin, o prej të perkitunit me dorë, o
 me një sânt të ndýet ose prej të vramit
 të sýnit, prej shkëndis, etj. etj.

Shpesh qillon qí një njeri qí ka
 një *lëngatë të njitshëme* (të mshehtë),
 mbas qí ka përkítë vëndin e lëngatuem,
 pa i la duert, përket sýt, tuej njëte
 mikrobin e asaj smundje në sý.

Ka mandej një tjetër smundje të sýve
 qí thirret *lëngata egjiptiane e sývet*;
 e njëfet ner do puçrîza qí dalin në
 qerpikë të sývet e kjo smundje ásh
 aq e rândë sa mundet me i dobsue
 sýt edhe me i qorrue.

Një puçë qí del mî qerpikë të sývet
 e qí tuej djegë mandej filon e xen
 qelb thirret *erzgyll*. Per m' e shëndo-
 shë *errgjull* duhet me bâ banja të
 ndêjunit, me i vûe sývet peca të lagëta
 me uej të xët e me banja sýve në uej
 37 grád, dy herë në ditë per nja 5
 ôkika.

M. Krimshi.

Nji kujtim mbi ditën 19 Marc 1922.

Zymt e errtë pushote mbrenda atij vorr të Rrmajt një djalë, të thuesh se s'kish më uzdajë se rëti e Taraboshit fatos do të ju davaritshin flamurit të Shqypes s'onë. E sot? Çou ti sot Kolë Nushi e kundër mbi kalë të Rozafatit at flamur, qi ti e pate aq për zëmer, se valvitet me kreni të pa-shoqe nëpër qiell pa rë të Shkoders s'onë. Nguli ata s'zhgjetë, o Gegë kreshnik, mbi Tarabosh e shif se mbi të shetite me gzim ushtari... i Shqypnis; sot

KOLË NUSHI

në ket ditë, ai mal, qi aq fort i duel zot Shkoders së vet, e tue kqyrë me galdim kalën e Gencit, Flamurin e Kashiotit e botohet se për pa u bënë rrafsh me Buen e Liqë, nuk do të dahet kurr e kurr për t'ij, por ka për t'ij dalë zot se të jët shekulli.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARTIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Sot nuk është më zyrtarë e vrantë t'ijra e atij djali. Shef syni i tij i shndritshem në ftyrë të zbët se gjith kund neper Shqypni mbretnon flamuri i jonë e se per të rrahin zemrat e të tanë shqyphtarve, edhe të disa batakcive, të cillët, domosdò, do të i a ulin kryet ktij sheji të madhnueshem: syni i tij ka lon edhe oqeanin e ndalet nder tokë të Franklini e të Washingtonit, ku shef shqyphtarë plot, të cillët punojnë per perparim t' Atdheut të largë me shkri-me e me vepra, i shef, po tham, ato vise t' Amerikës ku pat shkue Kola i Nush Palit më 1906 e mbas kater vjetve, tek sá ndjeu se shperthej kryengritja e malcorve të Mishkodors kundra Turgut Pashës, ngau me një vllá të vetin, Pjetrin, e mbi bjeshkë të thepisna të Malcís së Madhe luftoj kraha kraha me ata luá të Shqypnis s' eper, të cillët dahan në shëj në të tanë Shqypnin, pse kurr nuk mujt kambë anmikut me u shkelë fé, gjuhë e zakone. Rá, Kola i jonë, prej Malcijet në Podgoricë per me blé fyshekë, por Malazezt, qi nuk shifshin në të tesh ká dit një mik të vetin, e kapne, e i gjetne në shtat flamurin e Shqypnis. Kje ky një dokument per ta me e shtí në burg e mas do ditsh kje dnuë për dekë prej Krajl Nikollës. Per fat të mirë të tij u gjet aty e ndershmja e dalzotsja e Shqypnis: Miss Durham të cillen s' á vend Shqypnijet qi s' e një e s' e çmon. Këjo grue bujare e pshtoi. - Në burg ndëj Kola shtat muej e më 1913, mbasi shkríni të gjith pasunin e vet rá në Shkodër, në sá ishin në ket qytet ushtrit nderkomtare, e hini polic i Shqypnis, si sergent.

Merzitun prej ngatrrësave të një propagandistit malazijas, Pál Vuçenicit, mendja e tij e zemra tepër guximtare e atdhetare ju kercnue e dau me i a kputë at jetë rrenimqare për kóm të vet e sidomos për qytet të Teutes e të Gencit, due me thanë e vrau në rrugë të madhe. E vrau, tha Shkodra marë, ngatrrëstarin . . . . e Kola i Nush Palit duel prap nder male, të thuesh me kerkue ngatrrëstarë tjerë.

Tek duel ushtria nderkomtare në Gusht 1914 Kolë Nushi hini në qytet ku mjerisht, me 17 Príll 1915, rá flíje i një dorës trathtare, e cilla rá dyshim kje shtí prej anmiqve të Shqypnis, t' atyne anmiqve qi shí n at vjetë, me 29 Qershuer 1915, mbas sá pshtjellimesh, vrasash, e dasnat qi përtrine në Shkoder, u futen mbrendë si zotnuesë e mizorë.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Ex libris.

Familja

Rreshti i veprimeve të tua xën fill në familje: i pari vënd ku ushtrohet virtyti është shtëpia atnore.

S. Pellico-Doveri degliuomini, c X.

Familiet janë rrâjet qi përbâjnë me kujdes shûjten morale të shoqnís.

C. Belgioioso,

Scuola e famiglia, c VII.

Trolli mâ i pari e mâ i miri i dishiplinës morale është shtëpia; m-ndej vjen shkolla, e ne e miram bota, shkolla, mâ e madhe për jeten praktike.

Smiles, Carattere, c 11.

Nuk njof tjetër shkollë virtytit për-veç votres shtëpijake.

Castelar, All' accad. spagn. 1880.

Kapitali i parë i një familje do të jët shëmblli i mirë.

Persichetti.

Këjo shoqni e qytetnueme e kâ rrâjen e parparimin në gjí të familjes e jo nder krëna të dijetarve. Qytetasi është një orendí e nevojëshme, dijetari një orendí stolije. Mund të kët qytet pa dijetár sikúr Sparta, por jo kurr qytet pa familje të mira.

Giusti, Proverbi.

Prej familjet rrjedh mbarshtimi, madhnija e përparimi i atdheut.

X. X.

Familja i nep jetë një komit e është për të një gatim kahë qindresa.

X. X.

Katër punë e bâjnë familjen të nderueme: urtija e pleqve, kujdesi i pri-ndve, ndigjesa e fëmijve e dashtnija e vllazenve.

A. Gabelli

Me nderue me vepra të mira fami-ljen është detyrë e nieriut të ndershem e të qytetasit të vlerët.

P. Thouar

Shtëpia qi nuk nep ngushllim, përtrín gjith farë mjerimesh të vogla.

S. Smiles

Trí punë e bâjnë familjen të për-parueme: bashkimi, të shkuemit mirë e ekonomija.

A. Gabelli.

Secilla shtëpi don një të parë; në kjoftë se shërbtorët si edhe të bijt ase grát bâhen në një fjalë për të kapërcye auktoritetin, ajo familje së mund të jët kurr e rregullueme mirë.

G. Giusti. Proverbi

Fëmijt e rritun mirë janë pasunija e vertetë e stolija mâ e bukur e shtëpis.

Brambilla.

Votra në Shqypni është e vëmja shkollë ku fëmija mësohet si me jetue e si me dëkë me nder.

Filip Shiroka.

Kush se ka nderim e dashtni për familje së mund të kët nderim e dashtni as për vënd e kôm të vet.

X. X.

Nji pandigjesë e shperblyeme.

N d o l l i .

Jetonte ndë një katund të vogël një bujk i pasun emnit Sulçe, i cili për veç s'âmës Gjylen, kish edhe gruen e vet Milen edhe një djal të vetëm 14 vjetsh emnit Rrapo. Nâna e Rrapos kish kohë që ish e sëmunnë prej një sëmunnjes nder zorrë, e mjeku i qytetit kish thënë, se Milja nuk kish tjetër shpëtim, për veç se me ardhë ndë qytet për me u çilë. Sulços, i cili e donte fort gruen e vet, pat frigë m' e çue Milen ndë qytet me u çilë edhe e la ndë katund, me shpresë, se sëmundja do të largohej; por mjerisht kaluenë shumë dit të tjera e sëmundja, ndë vend që me u sherue, zuni e u bî ç' do ditë mâ e rëndë. Mâ ndë funt Sulçja s' i pa tjetër shpëtim grues, veç se m' e ndëg'ue këshillin e mjekut edhe m' e çue ndë qytet me u çilë.

Ish një natë vjeshte. Atë ditë Sulçja bashkë me të shoqen, përcjellun prej sherbëtorit kish shkue ndë qytet, tue lënë vetëm ndë shtëpi t' âmen Gjylen edhe djalin e vet Rrapon. Rrapos nuk i kishin tregue kurrigjâ për nânen, se do të shkonte me u çilë, vetëm gjyshja e dinte këtë punë, por edhe ajo e mbante mshehët, për mos m' e helmue nipin e vetëm që kish, të cilin ajo e donte mâ tepër se sût e ballit. Të gjithë ditën Rrapoja e kish kalue tue luejtë me shokët e vet; edhe ndë mbrâmjet, kur erdh ndë shtëpi ish krejt i ndyem edhe i shkyem petkash, prej se kish luejtë edhe ish rrahun me shokë. Gjylen e shkreta, të gjithë ditën ish merzitun vetëm, edhe kur Rrapoja erdh ndë shtëpi, nuk mungoj me i dhënë qortimet e nevojshme: Të gjithë ditën më ka lënë vetëm, e tashti ndë kohët të mbrâmjes po vjen kaqë vonë ndë shtëpi. Nuk të ka ardhë aspak keq për gjyshën t' ânde plakë, e cila të gjithë kohën e shkreta ka ndejë vetëm, pa pasë kërkend me i bâ shoqni? Jo, Rrapoja i im dashun! Këjo nuk âsht mënyra, për m' e nderue gjyshën t' ânde, e cila të don aq shumë. Unë e shkreta të gjithë kohën, jo vetëm, që kam ndejë, pa qenë e sherbyeme prej tejet, por edhe kam ndejë gjithnjë nd' idhnim t' ândin, tue pasë frigë mos të ka ndodhë ndonjë send. Na pëqti lashti jemi një këmbë mbi dhe e një këmbë ndon dhe; por nuk âsht mirë që ju fëmija e jonë të na hjedhni nden dhe edhe tishin këmbë, që kemi mbi dhe.

E pra unë e shkreta të kam dashun aq fort, sa nuk bâhet ! Kur ishe i vogël f. mi, të rrishe të gjith kohën, tue të përkundë e tue të këndue, për me të marrë gjumi; e kur bishe ndonji herë i lig, të rrishe pa pushue afër djepit, tue t' ardhë rreth, tue të shikjue ç' do të marrun frymë me zemrën krejt t' helmueme. Unë tashti jam plakë e vjetët e mija janë të numerueme, sepse vdekjen e kam përpara portës. Unë kishe me jetue edhe disa kohë mâ shumë, sikur mos të kishe disa dit të zeza, qi m' a pakësojnë jetën t' eme. Sjellja e jote, o i dashtuni Rrapo është e tillë, sa ndë vend qi me m' a zgjatë, m' a skkurton edhe mâ fort jetën t' eme. Mendoje ti pak idhnimin qi më ka pasë zemra e eme të gjith ditën, sot kur ti nuk ke ardhë ndë shtëpi ! Sot, ndë ketë ditë, kur nâna e yte ka shkue ndë qytet me u sherue e shkreta prej asaj sëmundje, prej së cilës ajo ka kaqë kohë, qi është tue vue e mjera. E ti pa një dhembje, as për atë, as për mue ke ikë edhe më ke lânë si një qyqe vetëm ndë shtëpi. Ti nuk ke asnj dhembje për gjyshën t' ânde, qi të don aq shumë ! Jo, Rrapo, jo ! Rruga qi ti ke zënë nuk është aspak e mirë ! Shikjoje pak veshën t' ânde, se si je ndye edhe shkye petkash ! Edhe një herë po m' a punove mue kësi sojit, ti t' a dijs, se ke me m' afrue grykës së vorrit !,

Ktu prani Gjylja, e era frynte gjithnji përjashta, tue shkrepë ndonji derë, ase kapak prezoreje, qi kish mbetë çilë. Rrapoja, ndëgjoj të gjitha fjalët e gjyshes me lot nder sy, pa dhânë kurrnji përgjegje edhe tashti ndinte një idhnim ndë zemrën, qi ish qenë shkaktar, me i sjellë gjyshes aq idhnim. U ul pra nder gjûj përpara saj edhe tue qa i thotë : «E dashtuna nanë-gjyshe ! Më fal sot për të gjith ket idhnim qi të kam shti ndë zemrën. Por të jeshë sigur, se këjo është e mbramja herë qi t' a punova kësi sojit. Na qemë sot me disa shokë të katundit jashtë atje ndë fushët, ku kemi luejtë të gjith ditën e prandej mbeta sot jashtë nga shtëpia.» — «Jo, lumë Rrapoja, nuk është mirë ashtu. Për me i çue dishirin ndë vend shokvet tuj edhe vetëvehtes, ti me u largue sot ndë ket ditë, qi kemi mbetë pa mjeri ndë shtëpi. Unë, të thashë jam plakë tashti e ndodhemi ndë grykën e vorrit, por për ty do të jetë shumë keq, ndë qoftë se ti nuk heq dorë nga shoqija e mbrapshtë edhe nga këjo udhë e keqe qi ti sot ke xanë. A nuk e din, se po t' ish qenë sonte baba ndë shëpi, ai do të kish bâ giakun mbi ty. Unë e di edhe, se sikur ai të kish qenë ndë shtëpi, ti nuk do të kishe ndejun kaq shumë kohë jashtë; e për ket shkak unë idhnonem edhe mâ shumë me ty, sepse ti rrinke

urtë vetëm kur paske frigën e babës. Jo, jo, Rrapo! Mos kujto ti se edhe bapa i yt ka me jetue të gjith kohën! Edhe ai dikur do të vdesë, e ti ke me mbetë mandej vetëm ndë ket jetë. Ai i shkreti, ndonse ti kishe me i vjeftë ndër shume sende, ty nuk të ka lânë me ndjekë me të shpejtë bujqsinë, veç ka dishirë mâ parë qi ti të mbarosh shkollen bujqore, tue prishë kaq të holla për ty; e ti aspak nuk mendon se dikur të gjith barra e shtëpis ka me u mbështetë përmbi ty.»

Rrapoja nisi kësaj herë me fshâ edhe i lyp i rishtas të falun: «Të lutëm nânë-gjyshe me më falun! Të thashë edhe një herë se gnë nuk bâj mâ! M' e dijtë edhe ti idhnimin edhe pendimin qi më ndjen zemra për ket faj qi kam bâ, edhe ti kishe me më folë mâ, por kishe me më falë!»

Era jashtë frynte gjithnji me ushlimë, tue shkrepë kapakët e ndonji dëre ase prezoreje qi ish lânë çilë, kur qe ndë rruginët po ndëgjohen disa gjurma kâmbësh- Nd' at çast po shtyhet dera e odës edhe tre vetë po hyejnë mbrendë, me fytyrat të mbëlue me nga një shami, të cillat kishin vetëm nga dy vrima nder sy, sa me muijtë e me shikjue. Ishin tre cuba, të cilët tue e dijtë se Sulçja edhe shërbtori atë natë kishin shkue ndë qytet, kishin ardhtë për m' e plaçkitë. Gjylja, sa i pa, nisi me një herë me bertitë, por me të shpejt një nder cuba ju hoth, tue i vue një thikë përpara e tue thënë: «Edhe një trimë, e ti ke mbarue!» Dy të tjerë ja afruenë djalit edhe e ftuenë, për me i diftue se ku i ati mbante të hollat të mbylluna. Rrapoja ndë fillim nisi me u kundërshtue, por kur ata e trembne, se po t' ish qi nuk do të tregonte, kishin për t' a mbytë, atëherë edhe për mbas këshillit të gjyshes, u çue edhe shkoj e i diftoj raftin, ku baba mbante mbyllë të hollat.

Si i muernë të gjitha të hollat, qi gjetnë mbrendë ndë raft, u këthvne për me me marrë edhe shokun e vet, qi kishin lânë nd' odë bashkë me plakën. «A i muertë të gjith?», pyeti ky, qi kish mbetë të gjyshja. «Po të gjitha i kemi përta» përgjegnë të dy cubat «por eja të shkojmë!» Rrapoja kish mbetë me llampë ndë dërrët ndë mjedis t' odës edhe dridheshe si një purteke. Të tre cubat u bënë gati me shkee, kur njenit nder ta i ra shumija qi kish mbëlue fytyrën. Gjyshja me një herë, sa ja pa fytyrën e tij, në dritë të kandilit, lëshoj me të shpejt një zâ: «Salë, ti qenke!» Cubat, si e pa vehten të njoftun, ju hoth me të shpejt plakës mbi të, tue marrë pinjollën prej miellit e tue bertitë: «Ah, moj shtrigë; ti nuk ke me më shpëue shëndosh!» Rra-

poja sa e pa cubin se po i hidheshe nânës, qi t' a godiste, lëshoj me të shpejtë llampën mbërdhë, tue e rrëxue e tue e shue dritën me shqelm, e përpara se cubi t' a kish nxjerrë edhe pinjolleën e vet prej miellit, kish mbërrijtë me këcye të nâna-gjyshe, tue e mprojtë me krahë të vet. Cubi pa e ndalue aspak turrin e vet, ju derdh plakës, tue e ngulë armën e vet mizore në trup të djalit, i cili e kish mbëlue me trup të vet. Gjyla lëshoj edhe një herë një brimë të madhe, e cubat nuk vonuenë e prej friget, se mos do të diktohe-shin, iknë për deret e jashtë.

Era nga ndonji herë nuk ndëgjoheshë faret, e linte me ndi krizmat qi cubat bâjshin tue shkapërcye shtegun e gardhit, qi qite ndë një rrugë qi ish mbrapa katundit. Gjyshes së shkretës edhe nuk i kishin shkue të dridhmet e me m' zi qi mirrte frymë. Rrapoja, i cili ish i plaguem keq nder brî, e uli trupin e vet për tokë edhe u shtri, se plaga kish fillue e po i digite fort. Mandej nisi e i thotë gjyshes: Nânë-gjyshe, të lutëm edhe një herë me më falë !, Gjyshes, së cilës edhe nuk i kishin shkue të dridhmet, u çudit për ketë fjalë të nipit të vet, edhe pa i dhânë ndonji përgjegje, lypi prej ti, qi t' u çonte me ndezë llampën. «Nânë-gjyshe» përgjegji djali, «nuk mundem me luejtë aspak. Jam i plaguem fort ligisht e me m' zi mundem me u sjellë.» Plaka u çue ngadalë, tue u mbajtë me shkop, ndezi një shkrepcë, qi kish ndë xhep e me atë ndezi llampën. «Nânë-gjyshe më fal !» thirri edhe një herë djali. Gjyla me llampë ndë dorë ju nqas djalit, edhe pa se prej një plage, qi kish nder brî po i dilte gjaku rrëkajë. I thirri djalit dy a tri herë, por ai nuk mujte me dhânë mâ kurrnji përgjegje. I shkreti djali, për me shpëtue nânë gjyshën e vet, kish bâ therorë vetëvehten.

X.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Të lemt e Shqypnis kje produkti i politikës Austro - Italjane.

Tue kenë se Qeverija Ruse kishte vûmun në program të vet të dbuemt e Turkís prej Europet e të hjekunt prej Austrís Kroacjen, Slavonjen, Dalma-cjen, Bosnjen e Hercegovinen, bâni me Bullgarí një lidhje të mshehtë ushtarake kundra Austro-Ungaris në vjetin 1909. Mbas këtij veprimi u perpoq me të gjithë fuqin e vet të njallë lidhjen e Shtetevet Balkanike në bashkupnim e mproje të sajë, shka edhe vereverte mbas disa kohe i duel në faqe; kështu pra u lidhen ushtrisht Bullgarí, Grekí, Serbí e Mali i Zi. Punen mendoj t' a fillojë me rradhë; mâ parë të bâjë m' u shdukë Turkín prej Europet e mandej të shpartallojë Austro-Ungarin. Me këto forca të bashkueme pra i çpalli luftë Tyrkís me 9 Tetuer 1912 e vetë si harushë e veriut i ndëjë orl mbi krye Austro-Ungaris per m' e shterngumun qi të rrijë nder caqe të saja e mos të bâjë ndonji hap ushtarak kundra Shtetevet Balkanike; më tjetren anë veproji qi lufta t' u lokalizonte. Tue kenë se Turqit e Rí me një politikë të gabueshme nuk dihten të siellen mirë me popullin Shqyptár, ky, folun pergjithsisht, ndej indeferent në ket luftë. Tue kenë se edhe Tyrkija u gjet gafil e nuk kishte ushtrí të mjafta e të rregullueme si duhet, mbas 3 javësh luftime ushtrit e Bullgarit me ato të Serbit mërrijten mu te porta e Stambollës. Tri qytete

qi mbeten të rrethueme Shkodrë, Janinë e Edrene edhe këto njena mbas tjerës rane mbas gjasht muejsh në dorë të tyne; kështu edhe Shqypnija kje pushtue prej këtyne Shteteve.

Ndermjet t' Austro-Ungaris e Italis ishte vendue en princit se një Shqypni do t' u bânte, veç megjjet se deri kû ajo do t' u shtrinte, nuk ishin caktue ene. Të formuemt e kësaj Shqypnije ndeshi më një kundershtrim të madh në Qeverí të Kcarit qi nuk donte t' i ndiente emnin, veç kah shifte qi Austro-Ungarija e Italiya ishin vû çiltas qi kjo Shqypni t' u krionte e e kah shifte se Mbretiní e Mëdha tjera si Anglija, e Franca, aleatët e sajë, nuk dojshin qi per ket arrsyje t' u bânte një konflikt europjan, nisi të lshojë pë. Tue pá Kançeljeri i Gjermanís, Beltmann Holweg, se të damt e çeshtjes së Shqypnis ndermjet të Shtetevet ndrejtë per ndrejtë të interesueme mund të pjellte ndonji konflikt europjan, per pá pvetë Qeverin Austro-Ungarë e Italjane, deklaroi ne Nord Deutscher Zeitung se çashtja e Shqypnis âsht një çashtje internacionale, prandej do të zbatohet e do të caktonet prej Pushtederet të Mëdha zbashut. Kështu pra por të damt të çashtjes së Shqypnis si t' asaj të Turkís, u mblodh konferenca e ambasadorëve në Londër e aty Qeverija e Kcarit u mundue me të famë forcen e sajë t' i apë Ser-

bis një rrugë për ferroví Transbalkanike me lima Shë Njnin që do t' u ngjite me atë të Kragujevac-it; kështu mbaronte Shkodra deri në Dri. Austro-Ungaria bashkë me Italinë të pshtetun prej Gjermanisë i bënë një kundërshtim kaq të fortë sa Anglija, tue pa se për ket shkak një konflikt Europjan kishte gjasen se do t' u bënë, shterngoj Qeverin Ruse të hiqte dorë prej kësaj kerkesë tue i thanë që Shkodra nuk e vyente që për të t' i ipet zjermit kontinentit t' onë; kështu u bënë, e Rusi hoq dorë. Kështu edhe Franca e këshillonte Serbin të hiqte dorë prej kësaj kerkesë, si shifet prej telegrafet të Ministrisë të Serbis Ristiq që i dergonte Ministrin të Punvet të Perjashtme në Belgrad më 13 Nanduer 1912. Në të nder sa tjera thotë: Ministri i Francës na këshillon, si mik i Serbis, që mos t' insistojmë për së tepri në kerkesë të një limani në Adriatik, pse po jët se prej kësaj ka për të rrjedhë ndonjë konflikt Eoropjan, mund të pershkoheni ndëper rrezik që me bjerrë edhe atë që keni fitue. Se sa me zemer të thyeme janë Serbt për lima që nuk u është dhënë në breg të Adriatikut, shifet prej raportet të Minister Pasiqit prej Pjetroburgut Ministrin të Punvet të Perjashtme në Belgrad mbi audjencen që pat me Këarin më 2 Fruer 1914. Nder sa tjera, ai thotë: I thaçë Këarit që konferenca e Londrës na shterngoj t' u hiqshim prej Shqypniet e sidomos prej Shkodret. Aty Mbretin e Mëdha kanë çue ushtrit e tyne, kanë vënë rregullim e mbajnë qetësi; Austrija, Italia e Tyr-

qit e Rí ngercejnë komitat kundra nesh për me thanë kështu se ata janë prej popullit të Shqypnis irredente.

Austro-Ungaria u perpoq me të tanë forcen e saj që të pshtonte [edhe Gjakovë e Dibrë, veç mbi ket çashtje mbet, të thuejsh vetem; bile Gjermania e këshilloj që mos t' a çonte më gjatë e t' i epte fuud çashtjes së Shqypnis; kështu ndolli, Austrija hoq dorë e këto dy qytete mbeten në dorë të Serbis e të Malit të Zi. Të shternguemt e Austris të lshojë për mbi ket çashtje, shifet prej një bisedimi që bëni Ambasadori i Rusis me Ministrin e Serbis në Berlin, me Bogitshoviq-in, kështu i pari i thonte të mbëramit se Qeverija e Gjermanisë është përpjekë me të gjith fuqin e sajë t' influencojë Austrin të ndreqet me në mbi çashtje të Shqypnis e mund të thomi se ajo ka shkue aq gjatë sa m' u prishë me aleatin e vet. Vereverte disa hapa të Minister Kinderlen-it bënë shpesh herë gjak të keq nder qarqe politike të Vjenës. Si shifet pra prej faktevet të sypërper-mendun, Shqypnija mund t' u bënë shkëndija, prej të cillës pezullonte rreziku ki t' i u epte Eurorës zjarmi fund e krye; po mos të na kishte mprue m' atë kohë Austro-Ungaria e Italia, na Shqypni s' mundoshta nuk lshim. Kjo është pra produkti i politikës Austro-Italjane.

Gimaj

PIKLA

Qyshë kur u ndertuen disa qytete të Shqypnis.

Shkodra - Ky qytet quhej motit Scodra e thohet se u ndertue prej Lekës së Math, mbretit të Maqedhonis, rrokull vjetit 335 p. K.

Durrsi - Motit thirrei Epidamos ase Dyrrachium e u themelue në vjetë 627 p. K. prej Helinve të fisit Dor qi ishin nga ishulli i Qerfozit.

Krueja - Barleci në librin e vet "De Vita et moribus Georgi Castrioti" thotë se e ndertoi Princ Karl Topija kah vjeti 1250 - Nga ujnât e shuma shqyptarët e quejten Krue.

Tirana - Mbas nji gojëdhanjes thohet se u themelue prej Sulejman Pashës në vjetë 1607.

Berati - Ky qytet nder kohë të lashta quhej Pulcheriopolis e tregohet se u ndertue në shëj nderimi të Pulcheries, së motrës të Teodozit. Bullgarët nder kohë të mesme e zaptuen e e quejten Belgrad a Balograd qi d. m. th. qytet i bardhë.

Ulqini - U themelue shum vjet p. K. prej Kolkasve, popull detâr i Azîz.

Lezhja - Motit quhej Lissus e u ngreh prej Sirakuzanve në kohë të Dionizit plak.

Arta - Ky qytet qi gjindet në Shqypni të jugut e qi sundohet prej grekve u ndertue në vjetë 635 p. K. prej ndëjsve të Qerfozit.

Preveza - Nder kohë të hershme thirrei Berenicia - U themelue prej Burrît ase Pirrit, mbretit të Shqypnis së jugut.

Shpejtija e njeriut e të disa shtâsve.

Njeriu tue ecë pa nxitim mund të bânjë 4 Kilometra n' orë ase 1 meter e 11 centimetra në deikë të dytë.

Kali së ban mâ tepër se 34 kilometra n' orë d. m. th. 9 metra e 43 centimetra në deikë të dytë. Shqypja bân fluturim deri më 112 kilometra n' orë e, per deikë të dytë metra 31.

Shpejtija e dallndyshes mbas shken-cetarit Spallanzani âsht 240 kilometra n'orë ase metra 67 per deikë të dytë. Miza mbas dijetarit Pettigrew bân fluturim deri më 192 kilometra n' orë e 53 metra e 31 centimetra në deikë të dytë, Pllumat udhtarë bânjë fluturim deri më 120 Kilometra n' orë d.m. th. 33 metra e 30 centimetra në deikë të dytë.

Konti Karoly në vjetë 1884 lëshoi katër plluma udhtarë prej Budapestit të cilët mbas shtatë orësh mënjten në Parigj.

Këta plluma bân fluturim 184 kilometra n' orë e per deikë të dytë 51 metra e 31 centimetra.

Njeriu në rap mud të bajë 23 metra e 34 centimetra në deikë të dytë.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLECI"
SHKODER (2018)

J. Haggerty ka bâ më not metra 91 në 65 dekada të dyta e i bje 1 meter e 40 centimetra në dekadë të dytë.

2. Puno sa më mirë qi të mundesh!

3. Bje mál! prej së jashtmit sa më pak qi të mundesh!

4. Eksporto shka të mundesh!

Dekalogu german.

1. Kurse sa më tepër qi të mundesh!

Çë mësim e çë patriotizem mund të gjëjnë në këto fjalë populli e sundimtarët t' onë!

BULETINI I "ATDHEU-T"

Qandra "Atdheu", N. 7 e Shkoders nepër mjet të kater degve të ndryshme qi merren me letrësi, muzikë, gjimnastikë e theatër është kahë tregon gjithnji një zëll e shkathsi të posaçme per zgjimin e naltsimin moral e fizik të popullit shqyptar.

Dega letrare nen drejtim të Z. Kolë Kamsit është perpjekë edhe sivjet me vijue rregullisht botimin e të perkohëshmes së vet. Nonse shum nder pajtimtarë jashta Shkodre nuk e kanë krye ende detyren tue i dergue pajtimin mbarështrimit, "Agimi", me gjith shpensimet e randa qi ka muejt me e mbyllë edhe vjetin e tretë. Perveç të mbajtunit të rivistës dega është perkujdesë në një mënyrë të veçantë me smadhue edhe bibliotekën e me permirsue salen e leximit ku djelmnija kalon kohen me dobi tue këndue gazeta e të perkohshme shqype e të hueja.

Dega muzikore. Nonse disa pjes-

Shkodre per arsylene nëpunësi me gjith ket banda "Vllaznija" nen drejtim të Z. Luigj Prelës, është kahë vepron me energji. Antaret e sajë me një solidaritet të pashoq ndjekin gjithnji me rregullë ushtrimet e në çë do rasë janë perherë të parët me marrë pjesë nder manifestacione komtare e nder kremte e argtime të popullit.

Dega gjimnastike. Edhe këjo degë qi drejtohet prej Z. Tush Kakarriqit është tue diftue një veprim të gjallë. Perveç të ndeshunave qi prorrë antarët e sajë bajnë me lojen e Foot-Ballit, me 5 të marcit argtuen popullin edhe me një vrap km. 8.

Mërrijten: I. Paç Marku, II. Tef Prendushi, III. Loro Bëdica. Komiteti organizatue një perbaj prej disa zotnive të qytetit nen kivesin e Shkelqesis së Tij Ali Rizá Kolonjes.

Prej anës së Qandres "Atdheu", u dan çmime të heshme.

Dega theatrore në mungesë t' autorve më të mirë qi gjinden të

shperngulun me nepunsina neper qytete tjera të Shqipërisë nuk ka muejtë me krye si duhet detyren e vet e me e argtue popullin shpesh me të çfaquna të hishme. Por shpresohet se mbas tashit ka për të muejtë me u

rregullue e me veprue si perpara për dobí të popullit e të Shoqërisë.

Dega Muzikore e shoqërisë s' onë është bartë në shpí qí u muer me qírá për të në Parrucë rruga "Haslikej".

Qandra "Atdheu", N. 7.

Qandra e Përgjithshme e Federatës "Atdheu.

N. i P. 258-1

Vlonë, 27 Mars 1922

Q A R K O R E

Qandravet "ATDHEU,

Me deliberatën No 29/II e datë 25 Jenar 1922, Qandra e Përgjithëshme kish vëndosur që Kongrezi i përvitëshëm i Shoqërisë të mbledhësh me 25 Prill 1922 në Durrës; por, nga njëra anë anormaliteti i tashëm i asaj Prefekturë, dhe nga tjetra anë mungesa e sendeve të duhura për Federatën (b. f. si shtypshkrojtë etj.), na shtrëngoí t' a ndryshojmë atë vendim e t' i ftojme delegatët të mbledhen këtu në Vlorë, tue u mbështetur edhe në nenin XXIII të Statutit i cili e lë në dorë të Qandrës së Përgjithëshme caktimin e qytetit ku do të mbahet kuvendi.

Pra, Z. Juaj jini të lutur me të shpejt të veproni tue marrë në vështrim këto pika:

a) Të bëhen zgjedhjet si mbas nenit XXIV e XXVII të Statutit (d. m. th. me përpjesën më 500 anëtarë një delegat për Qandrat e me 50 një për degët, dhe kur numri nuk arrin atë, ç' do Qandër a degë të çojë vetëm një):

b) të lajmërohet Qandra e Përgji-

thëshëme, jo ma von nga data 15 Prill, mbi numrat dhe personat e delegatve (sa e ciët janë), e këtë lajm në mos ka kohë për të na e dhënë me postë, të na e jepni me telegrafë;

c) Kongresi do të hapet më 25 Prill dhe Qandra e Përgjithëshme passi të lajmërohet mbi numrat dhe personat e delegatve do e therresë me telegrafë;

d) në qoftë se ndojë Qandër i mungon fuqija financiare për t' u bërë ballë spenzimevet të perfaqësís së saj, Qandra e Përgjithëshme e merr përsipër t' i paguejë ato, por duhet me parë të bëhet kërkesë nga ajo Qandër.

e) Delegatët të kenë me vete nga një certifikatë (shehadet-name) prej Qandravet e këta. ca më mirë të zgjidhen nërmjet atyne anëtarëve të ditur e të shtërvitur për t' i dhënë Mbledhjes elementin dhe randësin e duhur.

Jini të lutur tue lajmëroni, për sa thamë ma sipër, degët që varen nga Qandra e Juaj.

Kësisoj, vëllatë të dashur, mbetemi në përgjegjësi e në urdhën t' uaj.

Sekretari i Përgjithëshëm:

KARL GURAKUQI

Për Kryetarin:

SEID KEMAL

Ëmzot Ják Sereqi

Me 11 të Prillit, n' oren 4 mbasdite, mbas një lëngatës së zemrës që barti me durim, u dha kso jete Emzot Ják Sereqi.

Emzot Sereqi leu në Shkodër me 2 Nânduer 1861. Mësimet e veta i mbaroi në Seminár të Jezujtve ku, më vonë, muer urdhnat e meshtarís. Mbassi ndej për disa vjet si prift famullije në Dajç, në Kllezen e në Rrënc, kje prû në Shkoder e ëmnue Parok i këtij qyteti. Ket zyre e mbajti der me 1905 pse, në ket vjetë, Papa Pio X e zgodh Ipeshkev për të sundue

djoçezin e Zadrinës. Prej këndej erdh mbas nës vjetësh d. m. th. me 2 të Qershorit 1910 në Shkodër si Arqipeshkev i këtij arkidjoçezi të cilin e drejtoi ndër kohët më të rështirshme e në mes të rreziqeve më të mëdha që rënduan mbi Kler e popull katolik të kësajë krahinë.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Me 24 të kallndorit të këtij vjeti tue e pà vedin se s' ish mà i zoti me i krye si duhet detyrèt e randa per të mirë e dobí të Fës e të grigjes së vet, i lëshoi rregullimin e arkidjoçezit Delegatit apostolik Emzot Ernest Cozzit. der sa Selija Shêjte shenjoin per ket vënd Emzot Lazër Mjeden.

Në salikim të këtij Prelati Kishtâr, qi u bâ me 12 Prill, n'orën 3 mbasdite, mueren pjesë të gjith auctoritetet e vendit, përfaqsesit e Shteteve të hueja e një shumicë popullit.

Trupi i tij, mbas porosis qi la, u vorrue në Kishë të Zojës së Këshillit të mirë, brî kështjellit Rozafat.

R r o k u l l   S h q y p n i s

Me 7 të marsit mërrijten në Shkodër pjestarët e komisionit të kufijve. Në nderim t' ardhjes së tyne Bashkija e zbukuroj qytetin nder shumë vende me arkí e nderatesat u stolisen me flamuj komtarë.

Porsa komisioni mërrijti në krye të qytetit një kortë u perbâ prej shoqnive.

Në kortë kish prî mà parë banda Villaznija me shokë të shoqnive të ndryshme e me flamurë, mbâs tyne vishin pjestarët e komisionit e Auctoritetet nder automobila e karroca e ne e mram banda e Bashkis me popull.

Komisioni kje percjellë në mes të joneve të muzikës e të brohoris der në vend të shenjuem per banim.

* * *

Në shej nderimi të Komisionit aleat per caktim të kufijve Shoqnija "Bog-

dani» çfaqí me 12 marc melodramin origjinal komtâr "Ora e Shqypnis," i punuem prej D. Ndré Zadëjës. Ndermjet t' akteve nxânsit e klasëve të vogla të shkollës fillore të Jezuitve luejtne me mjeshtri dy pot-pourri të perbâm mbas auctorve françez e german: *Rreth flamurit komtâr e loja e ushtarve*. Pjestarët e komisionit e populli mbeten fort të kënaqun për këto argtime të kandshme e thjeshtë komtare.

* * *

Prej anës së Shtetit t'onë mërr pjesë nder veprime të komisionit të kufijve E. e Tij Gjeneret Ali Riza Kolonja.

* * *

Me 10 Prill ka nisë veprimet e vetë konferenca e Gjennovës ku kanë

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

marrë pjesë të gjithë perfaqësuesit e shteteve t' Evropës për të shqyrtuar e për të ndreqë problemet ekonomike më me randsi për sigurimin e gjallnís të popujve që po vuenë prej kobeve e mjerimeve të luftës së madhe. Shteti Shqyptár në këtë konferencë ka dergue si perfaqësues të vet Z. Z. Mehdi Frasherin, K. Blinishtin e K. Kóten.

* * *

TIRANË — 24 - 3 - 22. Finlandja e Luksemburgu e njoftne Shtetin Shqyptár *de jure e de facto*.

* * *

Qeverija jugoslave e njofti Shqynin zyrtarisht e sa më parë ká për te dergue një perfaqësues të vetin në Tiranë.

* * *

Kryeministri i Greqis Z. Gunaris mbas një intervistes që pat me një gazetár dikjaroi se dishiri i Qeveris greke áshit që të këtë marrëdhnje miqsore me shtetet e Balkanit e sidomos me Shqypnin.

Fjalët e tija kanë bá një pershtypje të mirë ndër qarqe politike të kryeqytetit tue kenë se edhe Shteti shqyptár do që shkojë mirë me fqijt e të perparojë në qetsi.

* * *

Rumenija me 10 marc i dorzoi korcullës shqyptár në Bukureshë, Z. Vasil Doganit, dekretin për njoftjen e tij zyrtare.

Z. Vasil Dogani ká mbarue në Paris shkollën e náltë të shkenceve politike. Vendin si korcull i Shqypnis e ka pranue ad honorem e pa ndonjë shpërblim.

* * *

Me 30 marc u bân në Prefekturën e Durrsit zgjedhjet për kater deputet. Ndër zgjedhje duelen: Z. Shehsuvar Alltuni me 121 zane; Z. Osman Myderizi me 121 zane, Arqimandrit Visar Xhuvani me 119 zane; Z. Xhafer Ypi me 118 zane.

FALNDERIM

Qandra «Atdheu» e këtij qyteti u falet ndërës të gjithë atyne Zotnive që paten mirësin me e pasunue bibliotekën e sajë me gjithfarë librash e në një mënyrë të posaçme Ekselelencës së Tij Midhat Frasherit që pa reshtun së kursehet me e kujtue salen e leximit me gazeta e rivista në gjuhë frangishte.

URIM

Bashkëpuntorit t' onë Kapidan Z. Hamid Gjylbegaj i urojme fejesen.

DREJTIMI

NGUSHLLIM

Shoqit t' onë të dashur Z. Riza Freskut, çojmë ngushllimet t' onë të përzemerta për dëken e të vllat të tij Z. Halid Freskut. Zoti i dhashtë ngushllim e i forcoftë zembren.

VLLAZNIJA

Të hyemet e Bashkive të disa qyteteve të Shqipërisë në vjetin 1921.

Bashkija e Tiranës ka të hyme	.	.	.	Fr. ár	80.000
„ e Durrsit ka të hyme	.	.	.	„ „	120.000
„ e Kavajës	.	.	.	„ „	40.000
„ e Lushnjes	.	.	.	„ „	20.000
„ e Beratit	.	.	.	„ „	60.000
„ e Fjerit	.	.	.	„ „	28.000
„ e Elbasanit	.	.	.	„ „	100.000
„ e Gjinokastres	.	.	.	„ „	140.000
„ e Shkodres	.	.	.	„ „	300.000

Bibliografi

Press. New York City. Çmimi: 2 dolarë.

Kanë mërrijtë në drejtim:

* * *

1). *Përralla*, të vjershtorit francez La Fontaine të perkthyme në gjuhë shqype prej Z. Andon Zako-s. Æsht një veper e bukur letrare qi meriton të gjindet në bibliotekë të çdo shqyp-tari. Drejtimi i shitsit æsht: Mr. Sofokli Tsapi. Beni Souef (Haute Egyptë) Kushton L. it. 40.

* * *

2). *Historija e Shqiptarvet t' Italis*, prej Petro Scaglione, italo shqyp-tar. Ky liber qi permban 104 faqe e shum fytyra artistike, pervec një shkurtimit historik të shpernguljeve të Shqyp-tarve t' Italis, na jep edhe shum njof-time mbi levizjet komtare të këtij brez vllaznije si edhe mbi jeten e veprat e njerzve të tyre mæ të permëndun.

Shtypë në shtypshkrojen: Emporium

3. *Shpresa e Atdheut*. E perkohëshme e permuejshme. Botohet prej Shoqnis së studenteve shqyp-tarë n' Itali Drej-timi: Romë Via Urbana 48, p. 3. Dy numrat e parë janë të hijeshuem me fytyra e permbajnë një landë fort të çmue-shme per dobën morale e intelektuale të djelmnis. Të perkohshmes i urojmë perparim e jetë të gjatë.

* * *

4. *Djersa e Bulkut*. Organ i perdy-javshem qi merret me politike e ekonomí. Botohet në Vlonë e ka per drej-tuer Gani Alikon.

* * *

5. *Dit' e re*, fletorë politike e shoq-nore. Botohet në Tiranë dy herë në javë. Drejtimi æsht fr. gr. 12 në mot.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

**BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)**

“ A G I M I ”

Pranon e boton ç' do artikull, qi ka të përpjekun me lavrim komtar e me propagandë komtare.

Artikuj, Korespondenca, pajtime e ndrrime fletorësh e të përkohshmesh dërgohen nen drejtim: Ali Borshi Shkodër.

P A J T I M E :

NË SHQYPNI:

PERJASHTA :

Për 1 vjetë K. s. 10

Për 1 vjetë K. s. 14

Nji numër i veçantë: K. s. 1.

Për shokë të Shoqnisë për 1 vjetë K. s. 8.

Nji koleksion i vjetit të parë bën K. 22 i vjetit të dytë 16. Numra të veçantë të vjetve të kaluëm nuk shiten.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETT"
SHKODER (2018)
